

Професор М. В. Салтевський на цьому тлі підкреслив також зв'язок криміналістики з галузевими та міжгалузевими юридичними науками, виокремивши особливе місце криміналістики серед них. На його думку, сутність такого зв'язку полягає у тому, що галузеві і правові знання слугують для криміналістики методологічною основою. В свою чергу, ця методологічна основа забезпечує розробку криміналістичного «інструментарію» для подальшого збору, дослідження і використання доказів в рамках чинних норм законодавства. Саме тому, криміналістика не тільки збагачується даними правових знань, але й удосконалює засоби і методи правових наук та існуючих норм права. Вчений наводить цікавий приклад на підтвердження своїх висловлювань: «слідчий експеримент, перевірка показань на місці тривалий час у кримінально-правовому законі були відсутніми як самостійні слідчі дії. Після багатьох дискусій криміналістів та процесуалістів, розробки теоретичних основ та практичної методики провадження цих дій вони врешті були передбачені в процесуальному законі» [2, с. 44]. Цей приклад дозволив М. В. Салтевському визначити, що криміналістичні знання вдосконалюють практику розслідування злочинів і дозволяють створювати та конструювати нові процесуальні норми у кримінальному процесуальному законодавстві. Вбачається, що і в діючому Кримінальному процесуальному кодексі, прийнятому в 2012 року, ці слідчі (розшукові) дії знайшли своє місце.

З огляду, на вищевикладені напрацювання Михайла Васильовича щодо криміналістики як юридичної науки, логічним є доведення актуальності і у сучасному розвитку криміналістики його думок та утвердження тези, що криміналістика є юридичною наукою.

Список бібліографічних посилань: 1. Салтевський М. В. Криміналістика: навч.-довід. посіб. Київ, 1996. 159 с. 2. Салтевський М. В. Криміналістика: підруч.: у 2 ч. Ч. 1. Харків: Консум; Основа 1999. 416 с.

Одержано 17.10.2017

УДК 343.9

Юлія Вікторівна ВИСОТЕНКО,

ад'юнкт докторантури та аспірантури
Національної академії внутрішніх справ;

Анна Всеволодівна МИРОВСЬКА,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК, УЧИНЕНИХ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ

Проблема боротьби з організованою злочинністю, у тому числі криміналістичними методами та засобами, залишається актуальною і у сучасних умовах розвитку української держави. Це обумовлюється тим, що діяльність організованих злочинних груп із кримінальної перетворилася в масштабну загрозу соціальної, економічної і політичної стабільності в Україні.

Одним з небезпечних проявів сучасної організованої злочинності є її корислива складова. Вона порушує конституційні права людини, зокрема, невід'ємне право на соціальне і матеріальне благо – право власності. Причиною неефективності боротьби з корисливою організованою злочинною діяльністю є недостатність ефективних методів розслідування, відсутність типових сучасних моделей такої злочинної діяльності, недовір'я рекомендацій по проведенню окремих слідчих (розшукових) дій та їх комплексів, недосконалість криміналістичних програм по вирішенню проблемних слідчих ситуацій та інше.

Успішне розслідування кримінальних проваджень за фактами крадіжок, вчинених злочинними групами, перш за все обумовлене тим, наскільки вчасно, законно й

обґрунтовано приймається рішення про початок досудового розслідування, наскільки повно й точно виявлені та зафіксовані сліди злочину, яка інформація наявна про осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, які заходи вжито щодо розшуку викраденого майна, а також наявністю певних теоретичних знань слідчих та їх практичного досвіду з розслідування досліджуваних злочинів.

Аналізуючи співвідношення кількості зареєстрованих крадіжок, вчинених злочинними групами, та кількості кримінальних проваджень, в яких особі повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, спостерігаємо суттєве погіршення становища.

Досліджуючи стан розвитку криміналістичної методики на сучасному етапі, слід відмітити позитивні зміни у підходах до формування її змісту, тобто перехід від описового способу викладення програм розслідування до формалізованих моделей у вигляді алгоритмів послідовності слідчих (розшукових) дій, розшукових і профілактичних заходів.

Особливого значення набувають методики розслідування окремих видів злочинів на сучасному етапі створення та реформування Національної поліції, оскільки останнім часом спостерігається оновлення особового складу слідчих підрозділів, що супроводжується відчутним зменшенням їх практичного стажу роботи у слідчих підрозділах та відсутністю відповідного досвіду. Такі методичні рекомендації щодо розслідування конкретного злочину для молодих спеціалістів, які приступили до виконання своїх службових обов'язків відразу після отримання юридичної освіти та не мають досвіду практичної роботи, будуть слугувати своєрідною підказкою стосовно правильної організації та планування розслідування. Крім того, використання зазначених матеріалів дозволить молодим фахівцям проводити розслідування максимально ефективно та результативно, послідовно виконуючи запропоновані алгоритми дій.

Аналізуючи практику розслідування крадіжок, вчинених злочинними групами, можемо виокремити ряд підстав за яких виникає потреба у використанні методичних рекомендацій:

- у слідчого бракує практичного досвіду та навичок;
- слідчий вперше розслідує такий вид злочину;
- за умови виникнення складної слідчої ситуації у якій задіяна велика кількість учасників кримінального провадження (декілька підозрюваних, декілька потерпілих, декілька фактів вчинення протиправних дій, декілька місць події);
- з метою економії часу слідчий звертається до визначеного алгоритму дій та положень щодо планування та організації розслідування.

На нашу думку, сучасна криміналістична методика розслідування крадіжок, вчинених злочинними групами, має відповідати таким основним вимогам, а саме: бути доступною, тобто викладеною просто та зрозуміло; бути реальною, тобто можливою у застосуванні при розслідуванні та попередженні злочинів; зміст методики має відповідати конкретному злочину, що розслідується, його специфіці; мати чітко визначені рекомендації з організації розслідування; усі рекомендовані дії мають бути ефективними та безпомилковими, щоб при їх застосуванні досягти максимального результату при мінімальній затраті часу й зусиль; методичні рекомендації мають відповідати сучасним потребам сьогодення, тобто сучасному законодавству, новим досягненням науки і техніки, новим способам учинення злочинів.

Таким чином, при обранні напрямку для розроблення методик розслідування, в першу чергу, для забезпечення їх ефективності, значну увагу слід приділяти актуальним та проблемним питанням, які виникають при розслідуванні злочинів тієї чи іншої категорії, а також апробації цих положень у практичній діяльності.

Одержано 06.10.2017